

A PEDAGÓGUSKÉPZÉS KORSZERŰSÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ OKTATÁSI ANYAGOK TERVEZÉSE ÉS KÉSZÍTÉSE A SZOMBATHELYI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLÁN *

1. A téma művelésének előzményei, indoka

Főiskolánk technikai felszereltsége az 1960-as évek végétől kezdve lehetővé tette, hogy a technikai információhordozók készítésének és pedagógiai hasznosításának kérdéseivel behatóbban foglalkozzunk. A kezdeti évek tájékozódó jellegű, kifejezetten empirikus vizsgálódásai után az 1976. évtől kezdődően lehetővé vált a 6. sz. főirány keretében nagyobb arányú kutatás elkezdése. Természetes, hogy egy ilyen intézmény nem vállalkozhat az összes információhordozó fajta készítésére; adottságaink figyelembevételével az 1970-es évek kezdete óta a videotechnikára koncentrálnunk erőnket.

Míthogy a téma kutatásában kevés előzményre lehetett támaszkodni, az első időszakban a tájékozódás, a szakirodalom feltárása, hipotézisalkotás, az elsődleges hipotézisek alapján végzett bizonytalanabb vizsgálatok jellemezték munkánkat, párhuzamosan a technikai rendszer fejlesztésével. A tervszerű kutatás 1976-tól kezdődhetett.

Ez alapján három irányban indult:

a) Vizsgálunk kellett egy korszerű, de nem túlzottan drága, gazdaságos videotechnikai rendszer kiépítésének lehetőségeit.

b) Kutattuk a videofelvételek tervezésének és készítésének szaktudományi, pedagógiai, pszichológiai feltételeit, egyúttal elméleti és gyakorlati tudást szereztünk a rendezésben és az operatőri munkában.

c) Kísérleteket és eredményvizsgálatokat kezdtünk az elkészült videofelvételek pedagógiai alkalmazhatóságára.

Eredményeink elsősorban az a) és b) pontban említett területeken születtek, a kísérletek csak szerényebb mértékben indultak meg, eredményvizsgálatot is főképp a következő tervidőszakban végzünk.

2. Fontosabb eredmények

Az eredményeket a kutatómunka fent említett három irányának megfelelően vesszük számba.

2.1. A technikai rendszer fejlesztése eredményeképpen ma két videotechnikai egység működik a főiskolán. Az egyik a gyakorlóiskolai, lényegében ún. zárt láncú rendszer, a másik a főiskolai stúdió.

*A következő három tanulmány (Orosz Sándor, Falus Iván és Tóthné Dudás Margit írása) elhangzott a Művelődési Minisztérium Pedagógiai, Oktatástechnológiai és Szakmódszertani Szakbizottság első ülésén 1981. március 24–25-én a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán.

A *gyakorlóiskola* felszerelése ma már nem tekinthető különlegességnek: egyszerűbb változatban szinte minden pedagógusképző intézmény rendelkezik ilyennel.

Ez az egységünk szimmetrikus elrendezésű öt helyiségből áll: két szélső terme egy-egy tanterem, ezekhez a centrum felől üvegfallal elválasztott két megfigyelőterem csatlakozik, és az egység szimmetriatengelyében az irányítószoba helyezkedik el. A két tanteremben rögzített és mozgatható TV-kamerák vannak elhelyezve úgy, hogy foglalkozás közben az egész osztályról, csoportról (elő- és hátulnézetben), a tanárról és a tábláról videofelvétel készíthető. E termek felszereléséhez tartozik megfelelő számú, nagy érzékenyséű mikrofon, hang- és fényszigetelő függöny, tetszés szerint átrendezhető asztalok és székek, a tanítási órákhoz szükséges AV-eszközök, s mindaz, ami egy „normál” tanterem tartozéka.

Az irányítószoba „lelke” a vezérlőpult (irányítóasztal), ahonnan távirányítással szabályozhatók a tantermi felvevőkamerák, a hangerő—hangszín; a minden egyes kamerához tartozó ellenőrző képernyő segítségével kiválasztható és szalagra rögzíthető a kívánt kamerakép; külön monitor segítségével „behozható” és rögzíthető az állami, ill. az ITV adás, végül rendelkezik ún. inzerkamerával, amely segítségével ábrákkal, feliratokkal stb. láthatók el a felvételek.

A zavartalan működés biztosítóka az összes helyiség közötti hangösszeköttetés.

Ez az egység *lehetővé teszi* a megfigyelő helyiségek útján *a hagyományos hospitálást a pedagógiai folyamat zavarása nélkül úgy, hogy a folyamat egyidejűleg képmagnóval rögzíthető.*

A *főiskolai tv-stúdió* eszközrendszere lényegesen különbözik a többi főiskolán rendszeresített eszközparktól.

Mintthogy eredményeink alapján az OM 1978-ban megbízta főiskolánkat a pedagógusképzésben használható videofelvételek tervezésével, készítésével és országos terjesztésével, a technikai rendszer kiépítéséhez igen lényeges, az átlagot meghaladó támogatást biztosított. Ennek eredményeképp jött létre egy többféle eszközkombinációt magába foglaló komplex rendszer.

A rendszernek alapvetően háromféle funkciót kell ellátnia: a) felvételek készítését, b) az elkészült felvételek utólagos szerkesztését (vágással, kép- és hanghozzáadással stb.), c) tv-felvételek lejátszását.

a) A *felvételek készítésére* az alábbi alrendszerek állnak rendelkezésre főiskolánkon:

aa) Egykamerás rögzítő és lejátszó egység. Csak hálózati árammal működtethető, így erősebben helyhez kötött. A készülő fekete—fehér felvételek monitoron követhetők, tv-monitorról az állami adások is rögzíthetők vele. Adapterrel egyidejűleg több tv-készüléken biztosít lejátszási lehetőséget.

Egyidejűleg tehát két funkció (felvételkészítés, lejátszás) betöltésére alkalmas, ugyanakkor egyszerű, viszonylag olcsó ez a rendszer, ezért bármely pedagógusképző intézményben rendszeresíthető.

ab) Riporter képmagnó szett. Mindarra alkalmas, amire az előbbi egyszerű rendszer; annyiban különbözik attól, hogy a (drágább) riporter képmagnó segítségével tetszőleges helyszíneken, nagy mozgékonyasággal, kevés fénynél is alkalmazható.

ac) Több kamerás, fekete-fehér mobil rendszer. Mikrobuszban szállítható, hálózatról üzemeltethető. Kiegészítő felszerelése a hangfelvételi eszközök (mikrofon, keverő) és a jó világítást biztosító berendezések. A több kamera segítségével az események több oldalról, többféle perspektívából követhetők és rögzíthetők, az operátorokat a rendező irányíthatja

felvétel közben. Jól előkészített forgatás esetén ezzel az alrendszerrel „adásra kész” anyagok készíthetők. – Nyilvánvalóan drágább, komplikáltabb rendszer, így ott érdemes beszerezni, ahol felvételek nagyobb számú készítésére van szükség, és ezekről több kópia is készül.

ad) Komplettszines stúdió. Több szines felvevő kamerát magában foglaló, nagy kapacitású rendszer. Külső felvételek, filmek, diaképek, különféle ábrák stb. betétként történő felhasználását is lehetővé teszi a stúdiófelvételek előállításához.

A szines felvételek készítése igen komoly szakértelmet kíván, mivel a színhelyesség sokféle tényezőtől függ.

Költséges rendszer, így csak bázisintézményekben indokolt kiépíteni, ahol sok intézmény számára készülnek központi műsorok.

b) A *felvételek szerkesztésére* két vágórendszert alkalmazunk.

ba) Félautomata vágórendszer a szalagos felvételek utólagos szerkesztéséhez. Alkalmas szalagos felvételek szalagra vágásához, valamint szalagos felvételek kazettás vágómagnóra szerkesztéséhez.

bb) Kazettás rendszerű automata vágó szett. Tetszőleges (saját készítésű, ill. állami adásból származó) felvételek szerkesztését teszi lehetővé. Hang és kép együtt és külön-külön is vágható vele. A hangfelvételek két csatornán, egymástól függetlenül rögzíthetők. Így pl. készíthetők kétnyelvű anyagok, amelyek külön-külön is visszajátszhatók.

Ez a rendszer a komplex videofelvételek készítéséhez nélkülözhetetlen.

c) *Lejátszásra* is két egység áll rendelkezésre.

ca) Központi lejátszó egység. Ez egy olyan zárt láncú televíziórendszer, ahol az információforrást (képmagnók, kamerák) központban helyeztük el, s a rendszerbe bekapcsolt 18 tanteremben megfelelő számú képernyő áll rendelkezésre a szükséges felvételek lejátszásához. Kiepült a központ és a termék közötti kétoldalú hangkapcsolat (ún. diszpečser készülék segítségével), így az időközben elkészült katalógus alapján bármely órában „lehívható” a szükséges információs anyag a tantermekbe. A médiatáros kezeli a lejátszó berendezéseket.

cb) Mobil lejátszó egységek. Egy képmagnetofonból és a hozzá kapcsolódó képernyőből áll. Házilag készített gördülő állványon bárhova mozgatható, így az oktató maga kezeli az órán a készüléket, aminek az a nagy előnye, hogy bármely percben az előkészített videofelvételek bármely részlete vetíthető, megismételhetők részletek, újrjátszható az egész felvétel, megállítható a szükséges interpretálás stb. érdekében.

Nagyon kedvelt ez a rendszer mind az oktatók, mind a hallgatók körében.

2.2. *A felvételek tervezésének és készítésének szaktudományi, pedagógiai, pszichológiai feltételeit* kutatván igen sokrétű eredményekre jutottunk. Ezek mindegyikének ismertetésére nem térhetünk ki. Kiadásra készen áll néhány nagyobb terjedelmű dolgozat; ilyenek pl. a szakanyagírás, a forgatókönyvkészítés, a felvételtechnika témaköréből, továbbá több pedagógiai alkalmazási terület tapasztalatairól szóló értekezés.

Itt néhány általánosabb, elméleti jellegű összegező közlésre szorítkozunk.

Az előbbieken ismertetett technikai rendszerek megkívántak volna egy nagyon határozottan tervezett információhordozó-készítést. Ehhez viszont előzetesen igen alapos elméleti kutatást kellett volna végeznünk. Közismert azonban, hogy az idő sürgetése és a mindennapi gyakorlat objektív szükségletei általában akadályozzák az efféle „szabályos” folyamatokat. S egy fejlesztő kutatás esetében különben is ritkán lehet különválasztott

előzetes elméleti tevékenységet végezni. Így azután a napi gyakorlati szükségletek ki-kényszerítették az ilyen körülmények között természetszerűen sokféle „gyermekbetegségben” szenvedő felvételek folyamatos készítését. A pedagógiai gyakorlat kontrollja és a közben megindult elméleti kutatások együttesen azt eredményezték, hogy ma már egyre tervszerűbb munkával, fokozatosan javuló szakmai és technikai minőségű felvételeket készítünk és alkalmazunk a pedagógusképzésben.

És eljutottunk az elsődleges rendteremtés szakaszába.

Első lépésként többféle tipizálással próbálkoztunk. Volt olyan elgondolás, amely a pedagógiai folyamatban betöltött funkció oldaláról közelítette a csoportosítás lehetőségét, megalkotván a demonstrációs, instrukciós és többfunkciós felvételek kategóriáit; más a szerkesztés problémái felől indulva alakította ki a szisztematizált (szerkesztett) és szituatív (nem szerkesztett) felvételek csoportját. S természetesen megismertük a mikro-tanítási szisztémát, átvettük, adaptáltuk, továbbfejlesztettük némely válfaját.

Az utóbbi időkben jutottunk el arra a felismerésre, hogy *mindenféle tipizálási szándék a lehetőségek korlátozását* eredményezi, minthogy *a típus* fogalma általában *egy közös jeggyel rendelkező egyedek összességét* jelenti. Ezzel szemben *a rendszer sok egyednek különféle közös jegyek alapján történő többszempon-tú áttekintését teszi lehetővé*. Ezért az általunk készített, a főiskolánkon folyó pedagógus-népművelő képzésben alkalmazott videofelvételeket megpróbáljuk rendszerezni.

Ez az adott egyedek jellemzésén alapuló, gyakorlati funkciójú rendszerezés tám-pontokat adhat a gyakorlati munkához. *Egy jól felépített elméleti rendszer pedig nemcsak a már létező egyedeket foglalja magában, hanem a még csak lehetségeseket is*, és ezzel a további fejlődés-fejlesztés alapját képezheti.

Ezért tartjuk jelentős eredménynek a rendszeralkotást.

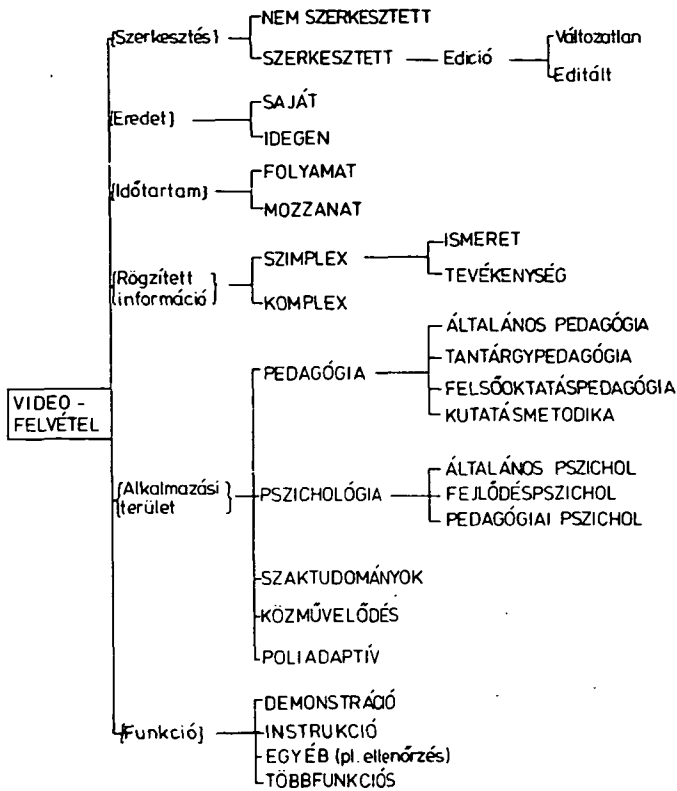
A következő oldalon levő ábrán egy ilyen rendszer első vázlata látható.

Az ábra – noha egészében könnyen áttekinthető – némi értelmezésre szorul.

A szerkesztés szempontjából nem szerkesztett (szerkesztetlen) minden olyan felvétel, amely közvetlenül rögzít természetes folyamatokat, és utólagos vágással sem rendezzük át részeit. Ezzel szemben szerkesztettnek nevezünk minden előre komponált folyamatról készült felvételt; ezek készítése szakanyag és (vagy) forgatókönyv írását kívánja meg. De szerkesztettnek tekintjük a szerkesztetlen felvételekből összevágással komponált, vagy a szerkesztett felvételekből (szintén vágással) újrakomponált felvételeket is. (Ezért tüntettük fel az edíció szempontjából történő felosztást.) – Szerkesztéskor felhasználjuk a két- és többkamerás technika minden lehetőségét: a kameraképek válogatott össze-vágását, az inzertezést, feliratozást, montírozást, úsztatást, a különféle trükköket, narrá-tor, ill. kommentáló szöveg rögzítését stb.

Az *eredet* szerinti felosztásban a „saját felvétel” megjelölés nem kíván magyarázatot. Idegen eredetűnek tekintjük a magyar és külföldi televíziók (beleértve természetesen az iskolatelevíziót is!) adásaiból, ill. más intézményektől átvett felvételeket, de – a ma még nem gyakori – filmről készült videokópiákat is.

Az *időtartam* szerinti felosztásban a „folyamatfelvétel” teljes folyamat (pl. tanítási óra, szakköri vagy klubfoglalkozás, sportmérkőzés, előadás stb.) egészének rögzítését jelenti, „mozzanatfelvétel” megjelöléssel pedig minden nem teljes folyamatról (részletről) készült felvételt nevezünk meg.

A rögzített információ szerinti felosztásban szimplexnek nevezzük azokat a felvételeket, amelyek csak egyféle tudáselem, tehát vagy csak ismeretek, vagy csak tevékenységek tanításához szükséges információkat tartalmaznak; a komplex elnevezés ezzel szemben már nem kíván magyarázatot.

Szükségtelen az alkalmazási terület és a funkció szerinti felosztás kifejtése.

A gyakorlóiskolai tv-centrumban készült felvételek többsége nem szerkesztett; tömegével készülnek saját, továbbá az iskolatelevíziótól átvett felvételek; a rögzített információk szempontjából zömmel komplexek, alkalmazási területük sokféle: a szaktudományoktól (szaktantárgyak) kezdve a tantárgypedagógiákon keresztül a felsőoktatás-pedagógiáig (gyakorlati pedagógusképzésig); a funkció szerint vannak instrukciós és demonstrációs, ill. többfunkciós felvételek.

A szakirodalom a videofelvételek egyik legnagyobb jelentőségű alkalmazását látja a pedagógiai gyakorlati képzés során abban, hogy általa a jelölt önmagával szembesül, objektív képet kap tevékenységének folyamatáról, gyermekekhez való viszonyáról, emberi-pedagógusi attitűdjeiben megnyilvánuló beállítódásáról: tapasztalatunk szerint igen nagy segítséget nyújt ez a fajta alkalmazás a szükséges pedagógiai jártasságok kialakításához, a pedagógus személyiség formálásához. Ezért néhány év óta úgy szer-

vezzük az iskolai gyakorlatokat, hogy minden pedagógusjelölt legalább egy alkalommal szembesüljön önmagával ilyen módon.

A *főiskolai stúdióban* rendkívül változatos felvételek készülnek. Közös vonásuk, hogy ezek mind szerkesztettek, nemritkán többszörösen komponáltak. Pl. a hivatalos tv-adások, tanítási órák részleteiből vágunk össze az alkalmazási területnek megfelelő részeket (első szerkesztés), ezeket feliratokkal látjuk el, hozzáadjuk a valóságos folyamatrészt absztrakt modelljét, ábráját, narrátor vagy kommentáló szöveget, kísérőzenét másolunk át, a szöveg lényeges elemeit (fogalmak, összefüggések stb.) vizuálisan is megjelenítjük, a képmező felosztásával egyszerre mutatunk folyamatot (pl. kísérletet) totálban, és ennek egy-egy lényeges részét kiemelve a képmező marginális területén: megannyi újraprojektálással.

Az elkészült és rendszeresen használt videofelvételek tömör jellemzése előtt meg kell említenünk azt a helyzetet, hogy főiskolánkon a természettudományi szakok oktatása jelenleg még nem folyik, ilyen tanszékek nem működnek, következésképpen ilyen jellegű videofelvételek sem készültek.

Viszonylag kevés a szaktudományok területén alkalmazható felvétel, a többség pedagógiai és tantárgypedagógiai, és kevés a speciálisan pszichológiai tárgyú is.

Amíg alaposabban nem mélyedtünk el a videofelvételek nyújtotta lehetőségek vizsgálatában, addig elsősorban demonstrációs célú, teljes folyamatokat rögzítő felvételek készültek tömegesen, ami azt jelenti, hogy ez időben csak a videotechnikából eo ipso adódó funkcióra terjedt ki a figyelmünk.

A videónak az a tulajdonsága, hogy laborálás nélkül azonnal és sokszor lejátszható, visszapergethető, ráirányította a figyelmet a speciális ellenőrzési lehetőségekre: egyre több felvétel készült az objektív, „szembesítő” ellenőrzés funkciójával.

E két funkciót betöltő felvételek használata vezetett el olyan instrukciós lehetőségekhez, ahol mintaszerű tevékenységet demonstráló felvétel modellt ad a tevékenység utánzásos tanulására, az utánzás folyamatában felvétel készül a pedagógusjelölt tevékenységéről, e felvétel lejátszása során elemezhető a jelölt tevékenysége, összevethető a modellel, korrigálható, gyakorlással tökéletesíthető.

Nyilvánvaló hatékonyságuk miatt ezeket nagy előszeretettel használják tantárgypedagógusaink a különféle pedagógiai tevékenységek, „műszertani fogások” tanítására, pedagógiai képességek fejlesztésére, közöttük olyan általános képességek formálására, mint a kommunikáció.

E célra a cb) pontban bemutatott technikai egység rendkívül alkalmas; hallgatóink szívesen használják tanórán kívüli egyéni tanulásra, önfejlesztésre is.

Lényegében ez a rendszer a nemzetközileg ismert mikrotanítások sajátos válfajait teremtette meg; ezek két fejlett változata külön említést érdemel.

Az *egyikre példa* a testnevelés szakosok részére készült, a kézilabdajáték elméleti és gyakorlati tanításában egyaránt jól alkalmazható, rövid felvételekből álló sorozat. Ezek szerkezetileg két párhuzamosan megjelenített elemből állnak. Az egyik elem: az egyes játékos-szerepekkel (pl. a kapuséval) kapcsolatos elméleti tudnivalókat narrátor közli, ezzel szinkronban vázlatos, elemi mozzanatokból felépülő folyamat-ábrán vizuálisan is megjelennek az elhangzó elméleti megállapítások, a lényeges momentumok többszöri felvillantásával vagy kimerítésével. A másik alkotóelem: az elméleti ismereteket „élőben” megjelenítő, világbajnoki mérkőzések felvételéből adekvát módon összevágott jelenetsor.

– Az említett mobil egységgel mindez akár a pálya szélén bemutatható, rögtön gyakorolható, videoszalagra vehető, visszajátszható, a modellel összevethető, így ellenőrizhető-értékelhető a hallgatók eredménye.

Példa a másikra az énekszakosok kötelező karvezető képzéséhez kialakított oktató-csomag. Ennek is legfontosabb eleme a tevékenységet elemeire bontó modellfelvétel, amely írásos szakanyaggal, írásvetítő transzparenssekkel és mérőlapokkal egészül ki. Az írásos anyag tartalmazza:

- a tanítandó tevékenység (készség) definícióját és bővebb leírását, alkalmazásának feltételeit, szerepét az egész tevékenységben;
- szakirodalmi jegyzéket;
- az elsajátításhoz segítő zenei anyag kottáját (írásvetítő transzparensen), tananyag (zenei anyag) -elemzési feladatokat;
- a készség pozitív és negatív eljárásait;
- az értékelés szempontjait;
- a hallgató által követendő tanulási lépések leírását, azaz tanulási programot;
- értékelő lapot.

„Mivel a modellfelvétel a bemutatás hatékonyságát elsősorban korlátlan megismétlé-
désével fokozza, felhasználásához nélkülözhető a tanár jelenléte, a felhasználás leggazda-
ságosabb területe nem a tanítási órán, hanem azon kívül, az egyéni vagy kiscsoportos
felkészülés alkalmain van” – írja e felvétel- és oktatócsomag-sorozat szerzője.

Különleges feladatok várnak az *elméleti ismereteket közvetítő instrukciós felvételek* alkotóira. Eddig egy készült el e válfajból, a didaktikán belül az ismeret fogalmának és válfajainak tanításához. Ez a felvétel trükkrajzok, vázlatok, kitakarásos folyamat- és rendszerábrák, valamint tanítási órarészletek megjelenítésével és narrátorszöveggel operál. Sűríti az elméleti előadások és ezek indukciós vagy argumentációs anyagát nyújtó óra-
látogatások lehetőségeit. Elsősorban csoportos és egyéni tanulásra alkalmas. – Az ilyen felvételek létjogosultsága valószínű, de eddig meggyőzően nem bizonyított.

A fentiekben az ábrán bemutatott elméleti lehetőségek gyakorlati megvalósítását
érezkeltető példákat villantottuk fel, olyan szándékkal, hogy általánosan is jellemezzük
általuk a videofelvételek készítésével végzett fejlesztő és részben kutató munkánkat.

2.3. Szabályos *felsőoktatási kísérlet* eddig csak a karvezetés tanítását szolgáló oktató-
csomagokkal folyt; ezek eredményeit a szerző részben publikálta, részben publikálható
formában feldolgozta.

Mint ahogy szabályos kísérletekben csak mind tartalmi, mind technikai szempontból jó
minőségű videofelvételek alkalmazhatók, és eddigi fejlesztő kutatásaink szép számmal
eredményeztek ilyeneket, illetve a fejlesztés kutatási problémáinak jó részét megoldották,
a következő tervidőszakban kutatásunk súlypontját a videofelvételek alkalmazásával kap-
csolatos felsőoktatás-pedagógiai kísérletekre tesszük, a további fejlesztést sem hagyva
abba.

2.4. Eddigi kutatásaink *összegezése* így fogalmazható meg egy mondattal: *bizonyít-
hatóan hatékonyak a többfunkciós, poliadaptív, komplex információkat rögzítő, jól
szerkesztett mozzanat- és (rövidebb) folyamatfelvételek.*

Munkánk volumenét valamelyest érzékeltető táblázatok a mellékletekben közlünk.

1. melléklet

Az archivált felvételek megoszlása alkalmazási területek szerint;
 időpont: 1980. november 30.

Alkalmazási terület	Felvételek száma eredet szerint		
	MTV	Stúdió	Gyak. Isk.
Pedagógia	7	15	2
Ének-zene	4	39	7
Földrajz	1		
Gyakorlati foglalkozás		4	
Környezetismeret	12		4
Könyvtár	6	1	
Közművelődés:			
– Drámaesztétika	14	3	
– Új Tükör Klub	4	12	
– Filmesztétika	6	2	
– Természettudomány	12		
– Művelődéstörténet	14		
– Gyakorlat	31	31	
Marxizmus–leninizmus	7	2	
Matematika	41	26	12
Magyar nyelv és irodalom	4	17	21
Oktatástechnika		7	
Orosz nyelv		2	2
Osztályfőnöki óra	1		7
Pszichológia	14	2	1
Rajz			2
Testnevelés	40	16	
Történelem	11		3
Mindenki iskolája	63		
Összesen	292	179	61
	Mindösszesen: 532		

2. melléklet

Szakmai zsüri által jóváhagyott, országos terjesztésre került videofelvételek

Karvezetés 1–4. rész. Horváth Rezső. 32'. Színes.

Munka és művészet. Németh István. 25 min. Színes.

Improvizáció néhány lehetősége a zenei nevelésben. Németh István. 20'. Színes.

Az ismeret. Videofelvétel didaktikai alapfogalmak tanításához. Dr. Orosz Sándor. 30'. F–f.

A komplex művészeti nevelés lehetőségei a zenei nevelőmunkában. Németh István. 40'. Színes.

Tanári beszéd. Batki Jenőné dr. 10,5'. F–f.

Kézilabdajátékosok szerepe a védő- és támadójátékban. Koczka Imre. 50'. F–f.

Zenei nevelés. Németh István. 53'. Színes.

Piaget-kísérletek. Gáspár Mihály. 50'. Színes.

Zene-mozgás. Kokas Klára. 55'. Színes.

Megjegyzés: Az országos terjesztésre szánt videoszalagokat a szakbizottság által javasolt szakemberekből álló zsüri évente egy, esetleg két alkalommal bírálja el. A következő zsűrizésre 1981. első negyedében kerül sor. Akkor várhatóan újabb 5–6 felvételt küldünk bírálatra.

3. melléklet

Videó lejátszások szervezeti egységek szerinti megoszlásában

Igénylő tanszék	1977. IX. 1– 1978. V. 22.	1978. IX. 1– 1979. VIII. 31	1979. IX. 1– XII. 31.
Neveléstudományi Tanszék	94	73	62
Testnevelés Tanszék	58	42	50
Matematika Tanszék	34	32	19
Népművelés Tanszék	28	43	83
Ének-Zene Tanszék	24	12	10
Magyar Nyelvi Tanszék	16	13	16
Pszichológia	11	36	51
Orosz Nyelvi Tanszék	1	1	–
Rajz Tanszék	1	–	–
Marxizmus Tanszék	4	3	3
Főiskolai hallgató	20	54	53
Irodalmi Tanszék	–	5	5
Könyvtári Tanszék	–	–	1
Történelem Tanszék	–	–	1
Klub	–	4	–
Összesen	291	318	354

4. melléklet

Videofelvételek lejátszása

A) *Lejátszó egységek szerinti megoszlás*
(1980. január 1-től június 18-ig)

Egység	Lejátszás (darabszám)
Központi lejátszó	199
Mobil egység	67
Összesen	266

B) *A lejátszott felvételek időtartam szerinti megoszlása*
(1980. március 15-től június 18-ig)

	10–15'	20–25'	30'	40–45'	50'	60' és több
Lejátszás száma	11	34	29	60	17	11

Megjegyzés: Elvi megfontolások alapján soknak tűnik a hosszú időtartamú felvételek használata; a tapasztalatok szerint nem eléggé intenzív az ilyen felhasználás.

C) Felhasználók szerinti megoszlás
(1980. március 15-től június 18-ig)

Felhasználó	Vetített felvétel száma
Főiskolai hallgatók	53
Neveléstudományi Tanszék	52
Közművelődési Tanszék	29
Pszichológia	15
Ének-Zene	9
Marxizmus-Leninizmus Tanszék	9
Magyar Nyelvi Tanszék	8
Testnevelési Tanszék	6
Matematika Tanszék	2

FALUS IVÁN

A TELEVÍZIÓ ALKALMAZÁSA A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

1. A televízió alkalmazásának indokoltsága

A pedagógusképzést, a pedagógiai mesterségbeli felkészítést a világ különböző országai-ban éles bírálatokkal illetik.

A bírálatok lényegét egy mondatban összegezve azt mondhatjuk, hogy a pedagógusképző intézmények nem készítik fel a hallgatókat a gyakorlati munkára. A kezdő pedagógusok nem képesek az elméleti ismereteket a gyakorlat nyelvére lefordítani, nem rendelkeznek azokkal a gyakorlati jártasságokkal és készségekkel, amelyek munkájukhoz elengedhetetlenek volnának.

A nem megfelelő felkészítés okait kutatva általában a következőket említik:

Az elméleti fogalmak a hallgatók számára nem telítődnek tényleges tartalommal, így később – természetesen – alkalmazásukra nincs mód.

A különféle pszichológiai és pedagógiai tudományterületek ugyanazt a jelenség-csoportot különböző szempontból közelítik meg, külön-külön tárgyalják, de e nézőpontok egyesítésére, a tanultak integrálására nem kerül sor.

Az iskolai megfigyelések és gyakorlatok az elmélettől elszakítva, nem eléggé célra-törően valósulnak meg. Így azok a hallgatók számára érdekes tapasztalatokat, érdekes tevékenységet jelentenek, de nem biztosítják az elmélet elsajátításához valójában szükséges empirikus anyagot, s nem az elméletben elsajátítottak gyakorlati alkalmazásának a kereteit adják.

A videotechnika, ha nem is oldja meg önmagában a pedagógusképzésnek mindezen súlyos gondjait, hozzájárulhat az *interdiszciplinaritás erősödéséhez, az elmélet és a gyakorlat kapcsolatának szorosabbá tételéhez, a pedagógiai jártasságok és készségek kialakításához.*